

Burgerschap leerlijn: Mijn relatie met de ander

Doel: ‘Op de Jenapleinschool leer ik vanuit mijn eigen identiteit open en respectvol om te gaan met de ander’

Onderliggende jenaplan basisprincipes, Velthausz, F. & Winters, H. (2014):

1. Elk mens is uniek: zo is er maar één. Daarom heeft ieder kind en elke volwassene een onvervangbare waarde
2. Elk mens heeft het recht een eigen identiteit te ontwikkelen. Deze wordt zo veel mogelijk gekenmerkt door: zelfstandigheid, kritisch bewustzijn, creativiteit en gericht op sociale rechtvaardigheid. Daarbij mogen ras, nationaliteit, geslacht, seksuele gerichtheid, sociaal milieu, religie, levensbeschouwing of handicap geen verschil uitmaken
3. Elk mens heeft voor het ontwikkelen van een eigen identiteit persoonlijke relaties nodig; met andere mensen; met de zintuiglijk waarneembare werkelijkheid van natuur en cultuur; met de niet zintuiglijk ervaarbare werkelijkheid
4. Elk mens wordt steeds als totale persoon erkend en waar mogelijk ook zo benaderd en aangesproken
5. Elk mens wordt al cultuurdrager en -vernieuwer erkend en waar mogelijk ook zo benaderd en aangesproken
6. Mensen moeten werken aan een samenleving, die ieders onvervangbare waarde respecteert
7. Mensen moeten werken aan een samenleving, die ruimte en stimulansen biedt voor ieders identiteitsontwikkeling
8. Mensen moeten werken aan een samenleving waarin rechtvaardig, vreedzaam en constructief met verschillen en veranderingen wordt omgegaan

Onderliggende jenaplan kernkwaliteiten, Velthausz, F. & Winters, H. (2014):

- 2.1 Kinderen ontwikkelen zich in een leeftijdsheterogene stamgroep
- 2.2 Kinderen leren samen te werken, hulp geven en ontvangen met andere kinderen en daarover te reflecteren
- 2.3 Kinderen leren verantwoordelijkheid te nemen en mee te beslissen over het harmonieus samenleven in de stamgroep en school, opdat iedereen tot zijn recht komt en welbevinden kan ervaren

	Onderbouw	Middenbouw	Bovenbouw
BS 21.A: Democratische betrokkenheid Ervaringen opdoen met inspraak en besluitvorming: Communiceren op een respectvolle wijze	<u>Denk aan:</u> <ul style="list-style-type: none"> - Beleefd zijn - Luisterhouding - Hoe reageer je op de ander? - Hoe bespreek je dingen op een prettige manier (rollenspel) - KiVa: begrip fijne groep/leuke school - KiVa regel 1: We willen samen een fijne groep zijn, want dat is fijn - KiVa regel 2: We horen er allemaal bij: ik, hij en ook jij 	<u>Als in onderbouw +</u> <u>Denk aan:</u> <ul style="list-style-type: none"> - Hoe spreek je verschillende mensen aan? (verschil tussen vriendje/volwassene) - KiVa: verschillende rollen in de groep - KiVa regel 1 t/m 7 <u>Overlap met reflectieerlijn portfolio:</u> <ul style="list-style-type: none"> - Kan in gesprek terugblikken op situaties 	<u>Als in onder- en middenbouw +</u> <u>Denk aan:</u> <ul style="list-style-type: none"> - Hoe communiceer je met vreemden? - Hoe communiceer je online? - KiVa: begrip respect - KiVa begrip communiceren - KiVa regel 1 t/m 7 <u>Overlap met reflectieerlijn portfolio:</u> <ul style="list-style-type: none"> - Geeft feedback met onderbouwing op activiteiten van een medeleerling (kring, vieringen, enz.)

	<ul style="list-style-type: none"> - KiVa regel 4: We gaan goed met elkaar om. <p><u>Aanbod:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - KiVa: thema 1, 2 en 3 - Stamgroepkaartjes burgerschap: - WO-project: gouden weken: de stamgroep en ik (1), (digitale) post en taal (11), afscheid voorbereiden en nemen (16) - Kring: vertelkring, boekenkring - Algemeen: groepsregels, hand van 5, buitenspelen, samen spelen 	<ul style="list-style-type: none"> - Kan feedback geven aan groepsgenoten - Kijkt en praat over overeenkomsten en verschillen tussen eigen en andermans aanpak - Geeft aan op welk gebied zich een probleem voordeed en welke oplossing is gekozen (materiaal, taak, samenwerking) <p><u>Aanbod:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - KiVa: thema 1 t/m 10 - Stamgroepkaartjes burgerschap: - WO-project: gouden weken: de stamgroep en ik (1), kamp (2), week van de lentekriebels (10), afscheid voorbereiden en nemen (16) - Kring: vertelkring, vergaderkring, boekenkring tips en tops geven en ontvangen na een kring - Algemeen: groepsregels, hand van 5, samen werken, samen spelen, kinderraad. 	<ul style="list-style-type: none"> - Geeft feedback met onderbouwing op activiteiten van/in de groep (kring, vieringen, enz.) <p><u>Aanbod:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - KiVa: thema 1 t/m 10 - Stamgroepkaartjes burgerschap: - WO-project: gouden weken: de stamgroep en ik (1), kamp (2), staatsinrichting/ Democratiefabriek (2), week van de lentekriebels (10), afscheid voorbereiden en nemen (16) - Kring: vertelkring, vergaderkring, boekenkring, observatiekring, nieuwskring, tips en tops geven en ontvangen na een kring - Algemeen: groepsregels, hand van 5, samen werken, samen spelen, kinderraad
<p>BS 20.B: Diversiteit in de samenleving</p> <p>Ervaringen opdoen met het omgaan met verschillende perspectieven en ervaringen van anderen, overeenkomsten en verschillen, oordeel uitstellen, omgaan met mogelijkheden en gedrag van anderen (In gedrag rekening</p>	<p><u>Denk aan:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Het gaat er bij de ander thuis anders aan toe dan bij mij thuis - Mening verschillen - Rekening houden met verschil in rol (jongste, middelste, oudste) - KiVa: emoties herkennen en verwoorden - KiVa: gelijk/verschillend - KiVa: rekening houden met elkaar - KiVa regel 3: We verschillen 	<p><u>Als in onderbouw +</u></p> <p><u>Denk aan:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Proberen te verplaatsen in de ander en daar rekening mee te houden - KiVa regel 1 t/m 7 <p><u>Overlap met reflectie leerlijn portfolio:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Reageert zonder boos te worden op de feedback over het werk <p><u>Aanbod:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - KiVa: thema 1, 2, 4, 5, 6, 8, 9 - Stamgroepkaartjes burgerschap: 	<p><u>Als in onder- en middenbouw +</u></p> <p><u>Denk aan:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - We zijn niet gelijk, maar wel gelijkwaardig - Diversiteit bespreken (cultuurverschillen, gender, relaties, etc.) - KiVa begrip groepsdruk - KiVa begrip pesten/plagen/conflicten/ruzie - KiVa regel 1 t/m 7 <p><u>Overlap met reflectie leerlijn portfolio:</u></p>

houden met ervaringen en perspectieven van anderen)
 --> **FOCUSDOEL**

<p>allemaal, dat maakt ons speciaal KiVa regel 5: We helpen elkaar - KiVa regel 6: We komen voor elkaar op</p> <p><u>Overlap met reflectie leerlijn portfolio:</u> - Kan het verschil maken tussen 'ik' en de ander</p> <p><u>Aanbod:</u> - KiVa: thema 1, 2, 3 - Stamgroepkaartjes burgerschap: - WO-project: gouden weken: de stamgroep en ik (1) van baby tot kleuter (2), Sinterklaas (6), Kerst/feesten, verhalen, samen vieren/rituelen en verhalen (7), cultuureducatie schoolproject (12), afscheid voorbereiden en nemen (16) - Kring: vertelkring - Algemeen: (prenten)boeken en rijke teksten, samen spelen, samen buitenspelen, deelname in een heterogene stamgroep, vieringen</p>	<ul style="list-style-type: none"> - WO-project: gouden weken: de stamgroep en ik (1), kamp (2), Sinterklaas (6), Kerst/feesten, verhalen, samen vieren/ rituelen en verhalen (7), week van de lentekriebels (10), cultuureducatie schoolproject (12), afscheid voorbereiden en nemen (16) - Kring: vertelkring, vergaderkring, tips en tops geven en ontvangen na een kring - Algemeen: kinderraad,(prenten)boeken en rijke teksten, samen werken, samen spelen, deelname in een heterogene stamgroep met heterogene tafelgroepjes, vieringen 	<ul style="list-style-type: none"> - Kan feedback ontvangen van een medeleerling - Kan een samenwerking beoordelen - Kan na een fase alternatief handelen (gedrag) <p><u>Aanbod:</u> - KiVa: thema 1, 2, 4, 5, 6, 8, 9 - Stamgroepkaartjes burgerschap: - WO-project: gouden weken: de stamgroep en ik (1), kamp (2), Sinterklaas (6), Kerst/feesten, verhalen, samen vieren/ rituelen en verhalen (7), week van de lentekriebels (10), oorlogen/bezoek Westerbork (11), cultuureducatie schoolproject (12), afscheid voorbereiden en nemen (16) - Kring: vertelkring, vergaderkring, nieuwskring, tips en tops geven en ontvangen na een kring - Algemeen: kinderraad, (prenten)boeken en rijke teksten, samen werken, samen spelen, deelname in een heterogene stamgroep met heterogene tafelgroepjes, vieringen</p>	
<p>BS 20.A: Basiswaarden van de democratische rechtsstaat</p> <p>Beschrijven van de betekenis van basiswaarden van de democratische rechtsstaat</p>	<p><u>Denk aan:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Maatjesprincipe (jongste, middelste, oudste) - Solidair zijn: als ik klaar ben met de spullen, wil een ander het ook nog kunnen gebruiken 	<p><u>Als in onderbouw + Denk aan:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Solidair zijn: Mijn gedrag heeft invloed op de ander (Neem ik zelf de beurt? Of nodig ik een ander uit om iets te vertellen?) 	<p><u>Als in onder- en middenbouw + Denk aan:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Vrijheid: welke verantwoordelijkheid hoort er bij vrijheid (wat doe je als je op de gang mag werken? Gevolgen van

vrijheid, gelijkheid en solidariteit
 &
 BS 20.A: Basiswaarden van de democratische rechtsstaat
 Redeneren over hoe vrijheid gelijkwaardigheid en solidariteit met elkaar op gespannen voet kunnen staan (verkennen van grenzen aan vrijheid, gelijkheid en solidariteit)
 --> **FOCUSDOEL**

&
 BS 20.A: Basiswaarden van de democratische rechtsstaat
 Ervaringen opdoen met het voeren van dialogen, omgaan met conflicten en gelijkwaardige behandeling

<ul style="list-style-type: none"> - Vrijheid: wat is vrijheid? Mag ik altijd alles doen en zeggen? - Rechtvaardigheid: wat is wel/niet eerlijk? - KiVa regel 1 t/m 6 <p><u>Aanbod:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - KiVa: thema 1, 2, 3, 4 - Stamgroepkaartjes burgerschap: - WO-project: gouden weken: de stamgroep en ik (1), Kerst/feesten, verhalen, samen vieren /rituelen en verhalen (7) - Kring: vertelkring - Algemeen: groepsregels, omgangsvormen in de klas, samen spelen, (prenten)boeken en rijke teksten 	<ul style="list-style-type: none"> - Vrijheid: ben je zelf vrij? Waarin wel/niet? - Rechtvaardigheid: hoe ga je respectvol om met onrechtvaardigheid? - KiVa regel 1 t/m 7 <p><u>Aanbod:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - KiVa: thema 6 t/m 10 - Stamgroepkaartjes burgerschap: - WO-project: gouden weken: de stamgroep en ik (1), Kerst/feesten, verhalen, samen vieren /rituelen en verhalen (7), week van de lentekriebels (10) - Kring: vertelkring, vergaderkring, tips en tops geven en ontvangen na een kring - Algemeen: groepsregels, omgangsvormen in de klas, kinderraad, (prenten)boeken en rijke teksten 	<p>wangedrag en het overtreden van de wet)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hoe veranderen je vrijheid, gelijkheid en solidariteit naarmate je ouder wordt? - KiVa: regel 1 t/m 7 <p><u>Aanbod:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - KiVa: thema 6 t/m 10 - Stamgroepkaartjes burgerschap: - WO-project: gouden weken: de stamgroep en ik (1), staatsinrichting/ Democratiefabriek (2), tijd van monniken/ridders - regenten/ vorsten - pruiken/revoluties (5), Kerst/feesten, verhalen, samen vieren/rituelen en verhalen (7), week van de lentekriebels (10), oorlogen/bezoek Westerbork (11), eigen project burgerschapsthema (14) - Kring: vertelkring, vergaderkring, nieuwskring, tips en tops geven en ontvangen na een kring - Algemeen: groepsregels, omgangsvormen in de klas, kinderraad, (prenten)boeken en rijke teksten
<p>BS 20.B: Diversiteit in de samenleving Herkennen en benoemen van stereotypering, discriminatie en uitsluiting Benoemen van het belang dat mensen elkaar gelijkwaardig behandelen</p> <p><u>Denk aan:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Spreek je iemand aan op het uiterlijk/ de afkomst? (wat kun je wel/niet zeggen?) - KiVa regel 2: We horen er allemaal bij: ik, hij en ook jij - KiVa regel 3: We verschillen allemaal, dat maakt ons speciaal <p><u>Aanbod:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - KiVa: thema 1, 2, 3, 4 - Stamgroepkaartjes burgerschap: 	<p><u>Als in onderbouw + Denk aan:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Jongens vs. Meisjes? Wat zijn stereotypen en wat als je andere dingen leuk vindt? - KiVa regel 2, 3 <p><u>Aanbod:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - KiVa thema: 1, 4, 5, 6 - Stamgroepkaartjes burgerschap: - WO-project: week van de lentekriebels (10) - Kring: vertelkring, vergaderkring 	<p><u>Als in onder- en middenbouw + Denk aan:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Filosoferen over wat racistisch, discriminerend en stereotyperend is - KiVa regel 2, 3 <p><u>Aanbod:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - KiVa thema 1, 4, 5, 6 - Stamgroepkaartjes burgerschap: - WO-project: tijd van monniken/ridders - regenten/ vorsten - pruiken/revoluties (5),

	<ul style="list-style-type: none"> - WO-project: - - Kring: vertelkring - Algemeen: omgangsvormen in de klas, (prenten)boeken en rijke teksten 	<ul style="list-style-type: none"> - Algemeen: omgangsvormen in de klas, (prenten)boeken en rijke teksten 	<p>week van de lentekriebels (10), oorlogen/bezoek Westerbork (11)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kring: vertelkring, vergaderkring, nieuwskring - Algemeen: omgangsvormen in de klas, (prenten)boeken en rijke teksten
<p>BS 21.A: Democratische betrokkenheid</p> <p>Benoemen welke bijdrage de leerling zelf levert aan democratisch handelen;</p> <p>&</p> <p>BS 21.A: Democratische betrokkenheid</p> <p>Ervaringen opdoen met het uitdrukken van eigen standpunten, luisteren naar argumenten van anderen, compromissen sluiten en omgaan met de uitkomsten van besluitvormingsprocessen (Leren omgaan met de wensen en de stem van de minderheid in besluitvormingsprocessen)</p> <p>--> FOCUSDOEL</p>	<p><u>Denk aan:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Samen klassenregels opstellen - Samen opties in het dagprogramma bespreken (bijvoorbeeld kringspel) - Meeste stemmen gelden - KiVa regel 1: We willen samen een groep zijn, want dat is fijn - KiVa regel 4: We gaan goed met elkaar om <p><u>Aanbod:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - KiVa: thema 1, 2, 3, 4 - Stamgroepkaartjes burgerschap: - WO-project: gouden weken: de stamgroep en ik (1), stamgroepwerk (4/15) - Kring: kringgesprekken - Algemeen: samen spelen, (prenten)boeken en rijke teksten, vieringen 	<p><u>Als in onderbouw +</u></p> <p><u>Denk aan:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Verkiezingsaffiches maken voor kinderraad - Voorstellen in besprekingskring - Verder kijken dan “meeste stemmen gelden” (wat als iemand vaak bij de minderheid hoort?) - KiVa regel 1 t/m 7 <p><u>Aanbod:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - KiVa: thema 1, 7, 8, 9, 10 - Stamgroepkaartjes burgerschap: - WO-project: gouden weken: de stamgroep en ik (1), stamgroepwerk (4/15) - Kring: kringgesprekken, vergaderkring - Algemeen: kinderraad, Nieuwsbegrip, (prenten)boeken en rijke teksten, vieringen 	<p><u>Als in onder- en middenbouw +</u></p> <p><u>Denk aan:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Hoe gaat inspraak/ besluitvorming buiten onze schoolmuren eraan toe en buiten Nederland/Europa? - Wat is het signaal van de stem van de minderheid? En hierover in gesprek gaan. - Reflecteren op proces van besluitvorming in de stamgroep/school - KiVa regel 1 t/m 7 <p><u>Aanbod:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - KiVa: thema 1, 7, 8, 9, 10 - Stamgroepkaartjes burgerschap: - WO-project: gouden weken: de stamgroep en ik (1), staatsinrichting/ Democratiefabriek (2), stamgroepwerk (4/15) - Kring: kringgesprekken, vergaderkring, - Algemeen: kinderraad, Jeugdjournaal, Nieuwsbegrip, (prenten)boeken en rijke teksten, vieringen
<p>BS 20.B: Diversiteit in de samenleving</p> <p>Beschrijven van aspecten van diversiteit: godsdienst, levensovertuiging, politieke</p>	x	x	<p><u>Zie doel linkerkolom.</u></p> <p><u>Aanbod:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - KiVa: - - Stamgroepkaartjes burgerschap:

gezindheid, afkomst, geslacht,
handicap, seksuele gerichtheid

- WO-project: staatsinrichting/
Democratiefabriek (2), tijd van
monniken/ridders - regenten/
vorsten - pruiken/revoluties (5),
oorlogen/bezoek Westerbork
(11), eigen project
burgerschapsthema (14)
- Kring: kringgesprekken,
nieuwskring
- Algemeen: Jeugdjournaal,
Nieuwsbegrip, schoolTV,
(prenten)boeken en rijke teksten